
Vad är startknappar?

Start-knapps procedurer

En startknapp innebär att vi ger hästen ett sätt att tala om för oss när den är redo att starta en procedur genom att trycka på en knapp (target) eller genom att göra ett specifikt beteende (stå still, sänka huvudet...).

Vanligtvis använder vi startknappen i situationer som vi vet att hästen redan är orolig inför, på grund utav historik eller vid sådana procedurer som kan vara obehagligt eller smärtsamt för hästen.

När vi ger hästen kontroll över proceduren kommer den att vara mycket lugnare och mer självsäker. Hästen bestämmer OM och NÄR proceduren ska startas. Vi som tränar ger hästen ett löfte: om startknappen är där (eller om vi står på den specifika platsen) så länge den inte utför start-knappen, så kommer ingenting att hända. Vi kommer INTE starta proceduren eller försöka lura hästen på något sätt.

Så denna träningsteknik ska enbart användas när vi verkligen kan ge hästen ett fritt val och när vi kan ge hästen all den tid den behöver. När du väl är i en krissituation där hästen tex måste behandlas av veterinär eller liknande, är det inte ett läge att börja träna startknappar utan då använder du godismaskinen istället.

Nedan beskriver vi hur träningen kan se ut om vi vill att hästen ska dutta på en target för att tillåta sig att bli sprutad på.

Targetträna på knappen

Först och främst behöver hästen kunna trycka på en target. Börja träna detta på en plats där hästen är bekväm. Välj antingen en vägghängd target eller en target du kan hålla i handen. Om du behöver fria händer till att utföra proceduren är en vägghängd target att föredra.

Klicka in (den eventuellt nya) targeten tills latenstiden är mycket kort.

Hästen trycker på targeten (startar).

Klick.

Godis.

Latenstid.

Hästen trycker på targeten osv

Lägg till en konsekvens

När hästen är snabb på att trycka på knappen kan du börja lägga till en konsekvens. Vi vill börja på en så låg nivå så hästen inte upplever det som något speciellt jobbigt. Säg att vi vill vänja hästen med en sprayflaska, du ser till att spraya på tillräckligt långt avstånd eller bara presentera flaskan för hästen, beroende på var hästens tröskel är. Försök att träna precis vid tröskeln, men inte över.

Hästen startar.

Spray.

Klick.

Godis.

Latenstid.

Hästen startar osv

Här är det latenstiden som kommer att visa oss om vi är på lagom kriterienivå. Om det dröjer innan hästen startar igen, eller ännu värre, om hästen låter bli att starta igen, vet vi att den upplevde sprutandet som obehagligt och då måste vi sänka kriterierna.

Om hästen visar oro och tecken på stress såsom att höja huvudet, spärra upp ögonen eller kliva ifrån, så avbryter du såklart proceduren och börjar om på ett lägre kriterium när hästen startar nästa gång. Vi kan därför se alla typer av stresstecken som tydliga stoppknappar (i alla situationer) då det ger hästen ett sätt att avbryta proceduren. Om vi istället för ett stresstecken, vill ha ett annat typ av beteende som stoppknapp, kan vi träna in det med hjälp av shejping/fånga just det beteendet som passar i situationen. Läs mer om stoppknappar i ett annat avsnitt.

Såhär kan det se ut:

<https://vimeo.com/246440722>

Att nå målet

När vi tränar med lagom låga kriterier kommer vi märka att hästen snabbt blir bekväm med

detta sätt och då kan vi höja våra kriterier. Vi närmar oss lite i taget med sprayflaskan tills vi kan spruta på hästen. Av erfarenhet har vi sett att bogen/manken brukar vara bra kroppsdelar att börja spruta på.

Efter varje klick och godis så börjar vi om från början i proceduren. På några träningspass bör du kunna höja kriterierna på ett tydligt sätt. Om så inte är fallet så behöver du istället sänka kriterierna så hästen verkligen känner sig helt bekväm och börja om därifrån. Det blir snabbt tydligt ifall vi är för giriga för då kommer det inte gå framåt.

Målet kommer att se ut såhär:

Hästen startar.

Du går fram till hästen och sprutar den över halva kroppen.

Klick.

Godis.

Latenstid.

Hästen startar.

Du går fram och sprutar på andra sidan kroppen.

Startknappen kan vara missvisande

Vissa hästar är väldigt ivriga, ambitiösa och snabbt uttråkade och kommer att trycka på knappen bara för att det då händer något även om de inte nödvändigtvis är helt bekväma med proceduren. Dessa hästar kan ibland inte visa detta tills dagen efter, då de kan visa tveksamhet till att gå tillbaka till platsen där vi tränade dagen innan eller kanske plötsligt går därifrån mitt i passet (trots kort latenstid). Så om vi redan vet att hästen är utav den ivriga typen är det viktigt att vi hjälper den att träna under tröskeln och det är vårt ansvar att se till att hästen är lugn, bekväm och tränar lagom ambitiöst.

Startbeteende

Istället för en knapp i form av en target, kan vi också använda ett specifikt beteende för att starta en procedur. Detta kan till exempel vara praktiskt när du inte kan ha en target med dig. Start-beteenden kan vara att stå helt stilla när vi ber om att få hoppa upp, hålla alla fötter i marken när vi ska klippa benen eller sköta sår, dutta på avmaskningssprutan (som blir då visserligen en slags target), nosa på ena foten när vi rider för att få oss att hoppa ner osv.

Tips

Om jobbet ska göras av någon annan, betala gärna din hovslagare eller veterinär extra för att hästen ska få mer lugn och ro i proceduren. På så vis blir det säkrare för den som arbetar med hästen och det blir förhoppningsvis lättare för dig som hästägare att begära att proceduren sker i hästens takt.

I vilken situation eller i vilken procedur kan du ge din häst mer kontroll? Vad skulle vara värdefullt för din häst att du tränade på?